

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

De Lochtenbergh

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: **De Lichtenbergh te Tilburg**

Bestuur: Stichting Tangent

Datum bezoek : 30 november 2015

In opdracht van : Plein013

Rapporteur: Ina Latuputty

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt onderwijsondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de onderwijsondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar onderwijsondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de onderwijsondersteuning en wat de mogelijkheden zijn om de onderwijsondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
 - a. extra handen / omvang van de klassen
 - b. speciale onderwijsmaterialen
 - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
 - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
 - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: Samira Abukar (ouder), Betty Meeuwesen (leerkracht, Lineke Leemans (intern begeleider), Marije van Berlo (intern begeleider), Justin Vliegthart (waarnemend directeur).
- observaties bij enkele lessen: groep 1/2e, groep 5, groep 6b.
- een teamgesprek - aanwezig was: een representatief deel van het team.

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoeften.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school

Basisschool De Lichtenbergh is gesitueerd in het westelijke deel van de wijk Stokhasselt in Tilburg-Noord samen met een peuterspeelzaal. De peuterspeelzaal valt onder het bestuur van Kinderopvang Kinderstad. De Lichtenbergh is een school met Brede Schoolactiviteiten. Zij nodigt disciplines uit en fungeert als spil in de wijk. De populatie in de wijk heeft een diversiteit aan nationaliteiten. Met elkaar vertegenwoordigen de leerlingen minstens 35 nationaliteiten. Bij binnenkomst valt het oog op een paneau waar bezoekers in verschillende talen welkom worden geheten.

Het doel van de Brede School is kansen bieden aan alle kinderen die zich zo optimaal te kunnen ontwikkelen en waarbij hun talenten worden ontplooid. Het team heeft oog voor elk individu en een samenleving waarin elke persoon opgroeit.

Kernwaarden van De Lichtenbergh zijn:

- maximale talentontplooiing
- leren (samen) leren
- diversiteit
- ouders en school als partners
- opbrengstgericht werken
- veiligheid en geborgenheid

In de kernachtige missie staan vier woorden centraal: kansen, kleurrijk, zorgzaam en omgeving, samengevat in één zin: "Kansen in een kleurrijke en zorgzame omgeving".

De Brede School is belangrijk voor de wijk. Er wordt gekeken naar de inhoud en er wordt nauw samengewerkt met twee andere basisscholen in de buurt.

De Lichtenbergh telt 309 leerlingen (teldatum 19-11-2015) en zij zijn voornamelijk afkomstig uit de wijk Stokhasselt. De leerlingen zijn verdeeld over 16 groepen. Tevens is in de school de Parelgroep gesitueerd. Deze aparte groep is een voorziening vanuit het Speciaal Onderwijs cluster 3 waar op dit moment zeven leerlingen met een cluster 3-indicatie volledig onderwijs volgen. De lessen worden gegeven door gecertificeerde SO-leerkrachten en een onderwijsassistent. De leerlingen integreren op diverse momenten van de dag in de reguliere groepen. In het bepalen van het ondersteuningsprofiel van de Lichtenbergh is deze groep buiten beschouwing gelaten. Dit zou immers een sterk vertekend beeld geven in het bepalen van het schoolondersteuningsprofiel. De Parelgroep neemt echter een belangrijke plaats in. De leerlingen integreren in de klassen bij activiteiten waar het sociaal-emotionele gedeelte aan bod komt. Sommige leerlingen participeren indien mogelijk in de groep ook voor de leervakken. Indien relevant wordt in dit rapport de situatie van de Parelgroep apart vermeld. De Parelgroep binnen de school is een verrijking voor alle leerlingen, ouders en de teamleden.

De school werkt volgens het leerstofjaarklassensysteem. Zeer zwakke leerlingen werken met een individuele leerlijn (OPP). De meerbegaafde leerlingen krijgen extra aandacht in een aparte groep, te weten de Toermalijngroep.

De school is gebouwd in 2007. Op het plein staan twee noodlokalen. De peuterspeelzaal en de school hebben elk hun eigen speelplein. Het schoolgebouw oogt ruim en licht. Naast de lokalen, de leerkrachtenruimte en werkkamers is er een gemeenschappelijke ruimte met een mobiel podium. Deze kan kleiner worden gemaakt door een schuifwand. Niet alleen leerlingen maken hier gebruik van. Ook ouders zijn er welkom om deel te nemen aan diverse activiteiten in de zogenaamde Ouderkamer. De organisatie is in handen van de coördinator ouderkamers Stokhasselt. Zij is in dienst van De Twern. De coördinator Brede School onderhoudt nauwe contacten met de coördinator Ouderkamer. De Ouderwerkgroep van de school is uiteraard ook nauw betrokken bij de Ouderkamer. Het team wil ouders zo veel mogelijk betrekken bij het onderwijs en (school)activiteiten. Zo wordt aan allochtone ouders bijvoorbeeld les in de Nederlandse taal gedoceerd. De Lichtenbergh wil de drempel voor ouders laag houden, gezamenlijk optrekken en samen de verantwoordelijkheid dragen voor de vorming en opvoeding van de kinderen.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevraagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☐ vergelijkbaar
- ☒ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van Basisschool De Lichtenbergh weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

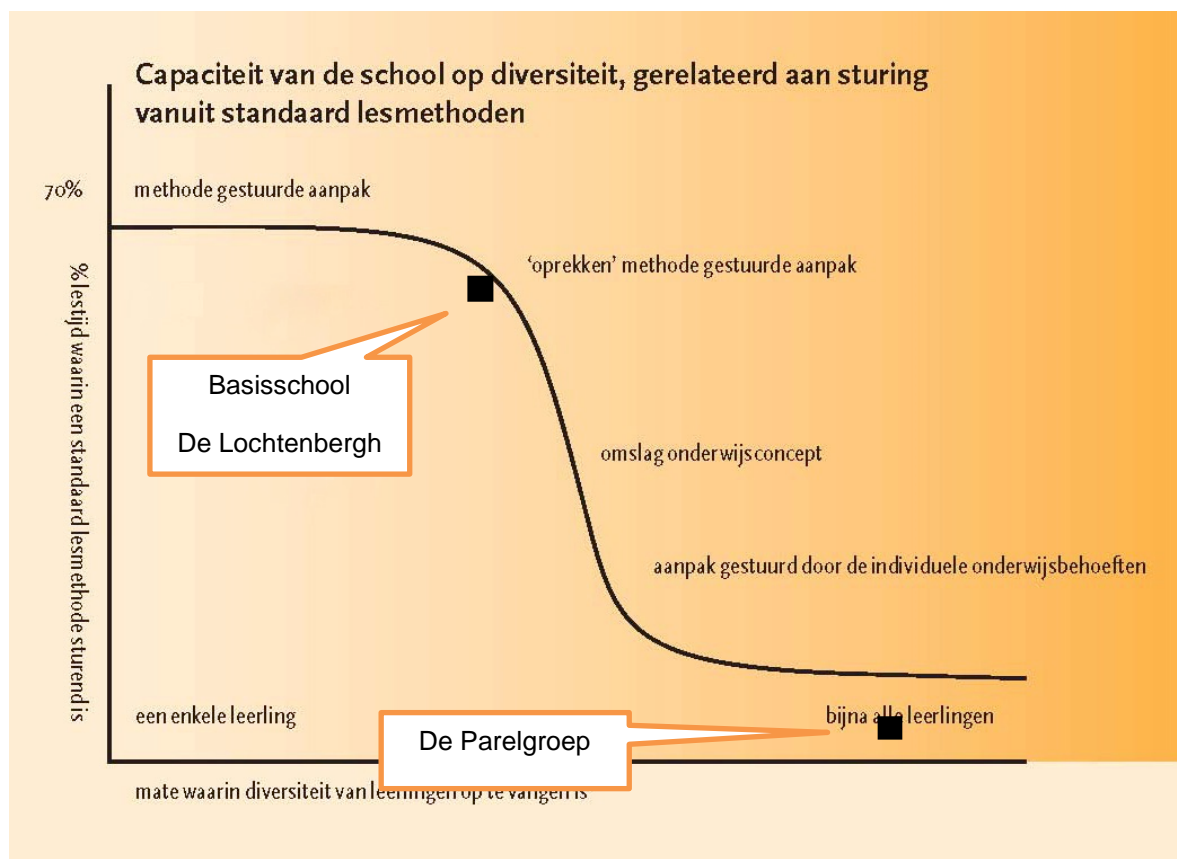
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methodegestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

De Lichtenbergh en De Parelgroep bevinden zich op onderstaande positie:

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☒ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
 - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: indien aangekruist toelichten
- ☐ onderwijsmaterialen
- ☒ de ruimtelijke omgeving
- ☒ specialistische expertise
- ☒ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool.

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

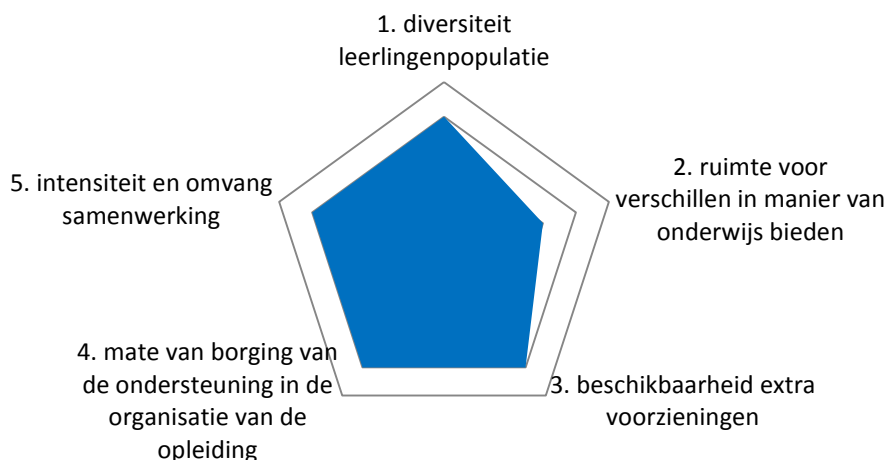
- ☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☐ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is De Lichtenbergh te karakteriseren als een **smalle ondersteuningsschool**.

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De Lichtenbergh is gelegen in de impulswijk Stokhasselt. De sociaaleconomische achtergrond van de leerlingen wordt vooral gekenmerkt door ouders met een lage opleiding. Een groot aantal ouders heeft geen werk, er is sprake van een verborgen armoede, financiële problemen, opvoedingsproblemen, gescheiden, samengestelde en éénoudergezinnen. De school heeft leerlingen die samen minstens 35 verschillende nationaliteiten vertegenwoordigen. Een groot deel van de ouders beheerst de Nederlandse taal onvoldoende. Zij zijn analfabeet of laaggeletterd. De aanwezigen schatten in dat broers en zussen thuis onderling voornamelijk Nederlands spreken.

Op het gebied van leren is er binnen de klas sprake van grote verschillen. Oorzaken in het niveauverschil zijn te wijten aan een beperkt of hoog IQ, taal- en ervaringsachterstand, opgedane trauma's en overige onzichtbare zaken. Voor 16 leerlingen is een ontwikkelingsperspectief opgesteld. De school heeft 45 leerlingen met een leerlingengewicht van 0,3 en 130 leerlingen met een gewicht van 1,2. Totaal heeft ruim 56% van het totaal aantal leerlingen een gewicht. De aanwezigen schatten in dat er bij

leerlingen weinig verschil in leerstijlen is. Wel wordt opgemerkt dat veel leerlingen baat hebben bij visualisatie en herhaling. De inschatting is dat meer dan 40% van alle leerlingen speciale behoeften hebben bij de informatieverwerking, in het gedrag en in de omgang.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering voor De Lichtenbergh:

De school hanteert het leerstofjaarklassensysteem waarbij structurering, sturing door de leerkracht en methodisch werken domineren ten opzichte van zelfsturing. De methoden zijn leidend. De school is gericht op kennis verwerven. In de kleutergroepen zijn er leerlingen die ook werken met reeds opgedane kennis. Deels wordt kennis overgedragen en deels leren leerlingen door zelf te ontdekken zoals bij creatieve vakken en werken rond een thema. Het team is gericht op klassikaal leren, echter creëren leerkrachten samenwerkingsmomenten door het toepassen van coöperatieve werkvormen. De leerlingen op De Lichtenbergh ondervinden baat bij structuur. De opdrachten zijn daarom voornamelijk gestructureerd en de leerkracht stuurt het leerproces. Het team wil zich in de toekomst richten op de leerling die leert meer eigenaar te worden van zijn/haar leerproces en daarbij leert reflecteren.

Alle leerlingen worden minimaal op een basisniveau gebracht. Uitzondering zijn leerlingen die ten opzichte van de basisgroep op een lager niveau functioneren (leerlingen met een OPP) en leerlingen die op een hoger niveau functioneren (Toermalijngroep). Het team wil meer opbrengstgericht werken en het maximale uit alle leerlingen halen.

De beoordeling van de prestaties gebeurt aan de hand van gelijke normering. Leerlingen met een ontwikkelingsperspectief worden beoordeeld ten opzichte van eerdere eigen prestaties. De IB-ers beoordelen de leerling. De aanwezigen benoemen dat leerkrachten weinig in gesprek gaan met de leerling, op een enkeling na.

Toelichting op de profilering voor de Parelgroep:

De Parelgroep wordt begeleid door de orthopedagoog en de ambulant begeleider van De Bodde, Stichting Speciaal Onderwijs Tilburg (SSOT) cluster 3. In deze klas biedt de leerkracht en onderwijsassistent voornamelijk individueel onderwijs voor wat betreft het leren en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Onderwijs wordt gegeven vanuit de leerlijnen en OPP. De leerling is uitgangspunt. Vanuit de beginsituatie van de leerling wordt de leerweg bepaald. Het lesaanbod is passend bij de onderwijsbehoeften van de leerling. Materialen en middelen zijn afkomstig uit het cluster 3 onderwijs. Het maximale wordt uit de leerling gehaald. De evaluatie van het onderwijs is op basis van de leervorderingen van de individuele leerling. Indien mogelijk participeert de leerling in één van de groepen van de Lichtenbergh. Voor de groepsleerkracht en alle leerlingen mag het dan geen belasting zijn en leiden tot belemmering van het leren. Het gaat vooral om de integratie op sociaal-emotioneel gebied. In sommige gevallen kan een leerling voor een bepaald leervak wel meedoen met de groep. Dit zijn de succeservaringen van de leerling en de school.

De Parelgroep is voor het team en de leerlingen essentieel onderdeel van De Lichtenbergh.

Als verdere ontwikkeling op dit domein voor De Lichtenbergh wenselijk is:

- Wanneer het team zich minder laat leiden door de methodesturing, kan meer recht worden gedaan aan de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.
- Het vasthouden aan het leerstofjaarklassensysteem geeft slechts beperkte mogelijkheden voor het verder invullen van passend onderwijs. Het team kan zich oriënteren op alternatieve groeperingsvormen.
- Werken vanuit doelen en leerlijnen, zo nodig eerst voor een beperkt aantal vakken, zorgt er voor dat ondersteuning voor de individuele leerling meer op maat wordt gerealiseerd.
- De school kan de discussie aangaan hoe zij de leerling meer betreft in zijn/haar eigen functioneren, (deels) eigenaar wordt van het leerproces en er zelf (deels) verantwoordelijk voor wordt gesteld. Door het voeren van structurele kindgesprekken op vaste momenten kan de

leerkracht de leerling ondersteunen in wat hij/zij wil leren, wat daarvoor nodig is en wanneer de leerling tevreden is over het behaalde resultaat.

- De leerling kan zijn eigen functioneren bijhouden op een eenvoudig in te vullen formulier. Dit zou een begin kunnen zijn van een portfolio. Op een later moment kunnen er eigen en groepspresentaties aan worden toegevoegd, bijvoorbeeld verslagen, werkstukken, tekeningen, foto's van driedimensionale werkstukken, etc. Het 'praat + tekenblad' met de vijf IVO-velden biedt aanknopingspunten voor het kindgesprek.
- Om nog meer te voorzien in de ondersteuningsbehoeften van alle leerlingen kan het schoolteam zich verdiepen in differentiëren op verschillende leerstijlen.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

- Extra handen: De school heeft kleine klassen (gemiddeld 19 leerlingen per klas), structureel meer dan 7 uur extra handen per klas per week, namelijk 158,5 uur per klas per week. Buiten de klas zet de school 28,5 uur per week in. De school heeft gemiddeld kleine klassen en een groot aantal extra uren beschikbaar voor extra ondersteuning buiten de handen van de groepsleerkracht.
- Ruimtelijke omgeving: De school is rolstoeltoegankelijk en heeft voor extra ruimte voor bewegingsbehoeften een speel/gymlokaal.
- Specialistische expertise op hbo/vwo-niveau is aanwezig voor verstandelijke beperkingen, ASS, AD(H)D, angst- en hechtingsstoornissen, gedragsproblemen, dyslexie en onderwijsachterstanden andere culturen. Buiten de school is expertise snel toegankelijk.
- De school werkt regelmatig tot vaak samen met de SMW, BJJ, GGD, GGZ, KDC, politie, leerplicht, VVE, de Brede School en schakelklassen.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De school hanteert de 1-zorgroute met betrekking tot handelingsgerichte diagnostiek. De leerkracht is verantwoordelijk voor de ondersteuning in de klas, signaleert, schrijft de groepsplannen, voert het uit, evalueert en analyseert. De intern begeleider en leerkracht hebben drie keer per jaar een groepsbesprekingen. De leerkracht is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert drie oudergesprekken, waarvan één facultatief is. De school hanteert voor het leren het leerlingvolgsysteem van Cito. Voor het sociaal-emotionele deel gebruikt de school voor de groepen 1 en 2 het Ontwikkelingsvolgmodel jonge kinderen (Memelink), voor de overige groepen SCOL. In groep 7 en 8 gebruikt de school ook de SAQI om extra gegevens te krijgen in de aanloop op het advies van het voortgezet onderwijs. Eén keer per maand vindt een extern en intern zorgoverleg plaats. Ouders worden betrokken bij het vaststellen van de onderwijsbehoefte, de onderwijsbegeleiding en de evaluatie van de onderwijsbegeleiding. De school bepaalt de uitvoering van de begeleiding.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.
Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

De Lichtenbergh is een school gelegen in de wijk Stokkasselt in een impulsgebied. Via het buurtnetwerk zijn er veel contacten (directie van de basisscholen, IB-er, politie, gemeente). De directeuren hebben overlegbijeenkomsten binnen het eigen schoolbestuur en Plein013. Er zijn veel netwerkbijeenkomsten voor de internbegeleiders, in de Tilburg Noord, binnen het eigen bestuur en binnen Plein013. De school maakt enigszins gebruik van de arrangementen van Plein013. De beide IB-ers weten scholen direct te benaderen als dat nodig mocht blijken. De consulent van Plein013 organiseert studiebijeenkomsten voor het team en werkt, altijd met toestemming van de ouders, met leerlingen.

De school heeft een VVE-coördinator. Alle kinderen op de peuterspeelzaal worden voor plaatsing op de basisschool gescreend. Zowel bij de overstap van de PSZ naar de basisschool als de overstap naar het voortgezet onderwijs vindt een warme overdracht plaats. Het voortgezet onderwijs geeft een terugkoppeling van de oud-leerlingen. Contacten met de S(B)O zijn minimaal, alleen als een leerling wordt verwezen. Het SBO geeft van een oud-leerling een terugkoppeling. De IB-er van het SBO participeert ook in het IB-netwerk van Tilburg Noord.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Het team spreekt uit dat de leerkracht de ondersteuner is voor de leerlingen en het welbevinden en moet in staat zijn de veiligheid te waarborgen. De aanwezigen vinden klassenverkleining en extra handen in de klas beiden belangrijk. Alle leerlingen hebben aandacht nodig, ook de 'gewone' leerling. De kleuters zijn nog weinig zelfstandig en zelfredzaam en hebben veel ondersteuning nodig. Leerkrachten zien veelal dat ouders hun kinderen graag helpen. Voor het sociale proces mag de groep niet te klein worden. Deskundigheid en vaardigheden zijn van belang om alle leerlingen, en speciaal de leerlingenpopulatie van de school, goed te kunnen ondersteunen. Bijzonder is de integratie van de Parelgroepkinderen.

Het team ziet echter grenzen wanneer leerlingen te veel aandacht van de leerkracht vragen, te veel leerlingen met een OPP of ADHD-gedrag in één groep zitten, leerlingen met ernstige gedragsproblemen, leerlingen die blind en/of doof zijn, leerlingen die het Nederlands niet beheersen of wanneer een leerling het zelf niet fijn heeft op school.

Samenwerking met ouders is van groot belang. Zij kennen hun kind, de leerkracht is professional en kan beter bepalen welke ondersteuning bij de leerling past. De relatie is belangrijk. Hiervoor moet men eerst het vertrouwen van ouders winnen en vervolgens moeten ouders zich betrokken opstellen en willen meewerken. Ouders vinden het belangrijk dat hun kind op een hoog niveau uitstromen. Dit leidt weleens tot druk bij de leerkracht. Het team is tevreden over de Ouderkamer die o.a. kan bijdragen aan een realistisch kindbeeld bij de ouders.

De school heeft een groot aantal leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften. Ondanks dat de methode leidend is, kan en durft men de methodesturing meer los te laten. De werkdruk is hoog en leerkrachten hebben het gevoel veel ballen in de lucht te moeten houden.

Het team kijkt vanuit de leerling en blijft vooral denken in mogelijkheden. Men hoopt dat de subsidies, die besteed worden aan de extra leerlingenondersteuning, blijvend zijn om tegemoet te komen aan de speciale ondersteuningsbehoeften en Passend Onderwijs te realiseren.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

☒	weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
	☒ laag
	☒ gemiddeld
	☐ hoog
☐	matig
☐	sterk

Toelichting

De wijk Stokhasselt is één van de vijf impuls wijken in Tilburg. De wijk wordt gekenmerkt door sociale huurwoningen. De sociaaleconomische achtergrond van de leerlingen wordt vooral gekenmerkt door ouders met een lage opleiding. Een groot aantal ouders heeft geen werk, er is sprake van een verborgen armoede, financiële problemen, opvoedingsproblemen, gescheiden, samengestelde en éénoudergezinnen. De impuls wijk stelt zich tot doel om één van de ouders op te leiden met een diploma en een baan.

- *thuis taal:*

☐	weinig
☒	matig
☐	sterk

Toelichting

Een groot deel van de ouders beheerst de Nederlandse taal onvoldoende. Zij zijn analfabeet of laaggeletterd. Er bestaat een groep ouders die alleen de moedertaal spreekt en moeite heeft met het leren van de Nederlandse taal. In de Ouderkamer bestaat de mogelijkheid voor ouders om een cursus Nederlands te volgen. De aanwezige ouder spreekt drie talen: Nederlands, Arabisch en Somalisch, afhankelijk van de situatie en met wie zij in gesprek is. De aanwezigen schatten in dat broers en zussen thuis onderling voornamelijk Nederlands spreken.

- *culturele achtergrond*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting

De school heeft leerlingen die samen minstens 35 verschillende nationaliteiten vertegenwoordigen. Het betreft voornamelijk leerlingen Marokkaanse, Turkse, Somalische, Surinaamse, Antilliaanse, Molukse, Irakese of voormalig Joegoslavische nationaliteit. Daarnaast is er een klein aantal autochtone leerlingen waarvan de ouders de weg vinden naar de multiculturele school en het een goede school vinden voor hun kinderen.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting

Binnen de klas is er sprake van grote verschillen op het gebied van leren. De groepen zijn hierdoor sterk heterogeen te noemen. De leerkracht heeft oog voor elk individu. Eén van de sterke kanten van het schoolteam is dat zij feeling hebben met de doelgroep.

Oorzaken in het niveauverschil zijn te wijten aan een beperkt of hoog IQ, taal- en ervaringsachterstand, opgedane trauma's en overige onzichtbare zaken.

Voor 16 leerlingen is een ontwikkelingsperspectief opgesteld. Het betreft vooral leerlingen in de bovenbouw. De OPP's zijn geschreven vanwege een forse leerachterstand en eventueel gekoppeld aan een arrangement. De school heeft 45 leerlingen met een leerlinggewicht van 0,3 en 130 leerlingen met een gewicht van 1,2. Totaal heeft ruim 56% van het totaal aantal leerlingen een gewicht.

- *leerstijlen*

☒	weinig
☐	matig
☐	sterk

Toelichting

De aanwezigen schatten in dat er bij leerlingen weinig verschil in leerstijlen is. Wel wordt opgemerkt dat veel leerlingen baat hebben bij visualisatie en herhaling. De leerkrachten bieden de didactiek op meerdere manieren aan als dat nodig mocht blijken. Op De Lichtenbergh wordt rekening gehouden met leerlingen die tweetalig worden opgevoed en daardoor een taalachterstand kunnen hebben. De nieuwe taalmethode heeft veel aandacht voor woordenschat en deze maakt gebruik van visualisatie. Taal is ook belangrijk bij CMKT (Cultuur met Kwaliteit). Bij de beeldende vakken en muziek wordt hier aandacht aan besteed. Taalontwikkeling en de doorgaande lijn wordt hieraan gekoppeld en tevens bij de naschoolse opvang. De rekenmethode Parwo (passend reken- en wiskundeonderwijs) geeft handvatten voor handelend rekenen waarbij gebruik wordt gemaakt van materialen. In de lessen leren de leerlingen met en van elkaar middels coöperatieve werkvormen.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

- ☐ weinig (minder dan 20 %)
- ☐ een matig aantal (20 tot 40 %)
- ☒ veel (meer dan 40%)

Toelichting

Uit de onderzoeken is gebleken dat alle leerlingen die in het ondersteuningstraject zitten, speciale behoeften hebben ten aanzien van de informatieverwerking.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

- ☐ weinig (minder dan 20 %)
- ☐ een matig aantal (20 tot 40 %)
- ☒ veel (meer dan 40 %)

Toelichting

De aandacht die op gedrag wordt gevraagd richt zich vooral op begrenzing van gedrag, inzicht krijgen in eigen gedrag en het effect daarvan op de ander, inzicht krijgen in gedrag van de ander, vergroten van de weerbaarheid, stimulering tot activiteit, de motivatie, de taakaanpak en het zelfvertrouwen vergroten met name bij faalangstige leerlingen. De school gebruikt hiervoor Marietje Kessels, SOVA-training en PBS.

De afgelopen vier jaren was het aantal zittenblijvers en verwijzingen naar het S(B)O als volgt:

<i>schooljaar</i>	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
aantal zittenblijvers ³	7	14	8	13
verwijzingen sbo4	2	5	-	2
verwijzingen so5 cat 1	-	2	1	1
verwijzingen so cat 2	-	-	-	-
verwijzingen so cat 3	-	-	-	-

Voor een aantal leerlingen is vanuit de arrangementen van Plein013 de volgende ondersteuning geboden:

arrangementen Plein013	<i>schooljaar</i> 2014-2015	<i>schooljaar</i> 2015-2016
leerlingen voor wie Taalhulp ingeschakeld	-	-
leerlingen gebruik makend van Taalklas	-	-
leerlingen naar Taalschool verwezen	6	-
leerlingen naar Topklas verwezen	-	-
leerlingen voor wie Steunpunt Hoogbegaafde II ingeschakeld	1	1
leerlingen gebruik makend van Intermezzo	-	-
leerlingen verwezen naar Talentklas	-	-

³ Inclusief de zittenblijvers in de kleutergroepen.

⁴ sbo= speciaal basisonderwijs

⁵ so=speciaal onderwijs

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

De Lochtenbergh

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☒	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☒	☐	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☒	☐	☐	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☒	☐	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☒	☐	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☒	☐	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☐	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☒	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

toelichting

De school hanteert het leerstofjaarklassensysteem waarbij structurering, sturing door de leerkracht en methodisch werken domineren ten opzichte van zelfsturing. De methoden zijn leidend. De school is gericht op kennis verwerven. In de kleutergroepen zijn er leerlingen die ook werken met reeds opgedane kennis. Dit is afhankelijk van de bagage die zij al in huis hebben. Volgens de aanwezige ouder heeft een leerling die van de peuterspeelzaal komt meer kennis en ervaring dan een kind dat thuis blijft. Deels wordt kennis overgedragen en deels leren leerlingen door zelf te ontdekken zoals bij creatieve vakken en werken rond een thema. Het team is gericht op klassikaal leren, echter creëren leerkrachten samenwerkingsmomenten door het toepassen van coöperatieve werkvormen. De ene leerling is beter in staat om samen te werken dan de andere.

De leerlingen op De Lochtenbergh ondervinden baat bij structuur. De opdrachten zijn daarom voornamelijk gestructureerd en de leerkracht stuurt het leerproces. Het team wil zich in de toekomst richten op de leerling die leert meer eigenaar te worden van zijn/haar leerproces en daarbij leert reflecteren. Bepaald gedrag van leerlingen zijn gebaseerd op de eigen cultuur en de opvoeding. Er wordt thuis niet altijd naar je mening gevraagd en in een traditionele opvoeding kan of durf je niet zomaar iets te doen of te zeggen. Vanaf groep 7 wordt verwacht dat leerlingen zich minder laten sturen door de leerkracht en meer initiatieven neemt, mede in verband met de overstap naar het voortgezet onderwijs.

Alle leerlingen worden minimaal op een basisniveau gebracht. Uitzondering zijn leerlingen die ten opzichte van de basisgroep op een lager niveau functioneren (leerlingen met een OPP) en leerlingen die op een hoger niveau functioneren (Toermalijngroep). Het team wil meer opbrengstgericht werken en het maximale uit alle leerlingen halen. Er is hier nog niet een volledig plan voor, wel wordt er gekeken naar de vaardigheidsgroei.

De beoordeling van de prestaties gebeurt aan de hand van gelijke normering. Leerlingen met een ontwikkelingsperspectief worden beoordeeld ten opzichte van eerdere eigen prestaties.

De IB-ers beoordelen de leerling. De aanwezigen benoemen dat leerkrachten weinig in gesprek gaan met de leerling, op een enkeling na.

De Parelgroep

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☒	☐	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☐	☐	☒	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☐	☐	☒	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☒	☐	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☐	☐	☒	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☐	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☒	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting

De Parelgroep wordt begeleid door de orthopedagoog en de ambulant begeleider van De Bodde, Stichting Speciaal Onderwijs Tilburg (SSOT) cluster 3. In deze klas biedt de leerkracht en onderwijsassistent voornamelijk individueel onderwijs voor wat betreft het leren en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Onderwijs wordt gegeven vanuit de leerlijnen en OPP. De leerling is uitgangspunt. Vanuit de beginsituatie van de leerling wordt de leerweg bepaald. Het lesaanbod is passend bij de onderwijsbehoeften van de leerling. Materialen en middelen zijn afkomstig uit het cluster 3 onderwijs. Het maximale wordt uit de leerling gehaald. De evaluatie van het onderwijs is op basis van de leervorderingen van de individuele leerling. Indien mogelijk participeert de leerling in één van de groepen van de Lochtenbergh. Voor de groepsleerkracht en alle leerlingen mag dan het geen belasting zijn en leiden tot belemmering van het leren. Het gaat vooral om de integratie op sociaal-emotioneel gebied. Leerlingen participeren in de groepen van De Lochtenbergh. Dit zijn de succeservaringen van de leerling en de school. De Pargroep leerlingen zijn niet meer weg te denken uit de school en is voor iedereen een verrijking.

Het onderwijsconcept van de Parelgroep is passend bij een brede ondersteuningsschool.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met individuele aandacht binnen de groep
- ☒ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☒ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☐ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Toelichting

Leerlingen die speciale aandacht nodig hebben, krijgen dit niet of nauwelijks door individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak, wel via het groepsplan.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☐ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☒ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting

Er wordt wel gedifferentieerd op leerstijlen als het een leerling betreft voor wie een OPP is geschreven.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Op de teldatum 19 november 2015 heeft De Lichtenbergh 309 leerlingen die zijn verdeeld over 16 groepen. De kleinste groep telt 14 leerlingen (kleutergroep) en de grootste 29 leerlingen (groep 8). Gemiddeld zitten er bijna 20 leerlingen in een klas. Totaal werken er 29 groepsleerkrachten. De school heeft twee RT-ers en vier onderwijsassistenten.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 35%

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 85%

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 60%

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 30%

Toelichting

Vanwege veel nieuwe leerkrachten en wisselingen van de groep is een klein aantal leerkrachten op de hoogte van de kerndoelen en leerlijnen van minimaal het eigen leerjaar. De school heeft veel nieuwe methoden aangeschaft. Leerkrachten maken zich de structuur van de methode in het eerste jaar eigen. Dit is pas gebeurd voor de rekenmethode en vindt nu plaats voor taal.

Met ondersteuning lukt het om didactisch maatwerk te bieden. Dit wordt nog wel eens als lastig ervaren bij leerlingen die onder het gemiddelde niveau functioneren.

De leerkrachten zullen zich nog verder moeten professionaliseren in het bieden van pedagogisch maatwerk. Het gaat dan om de juiste aanpak bieden voor leerlingen met motivatiegebrek, NLD, ASS, faalangst en externaliserend gedrag. Het laatste heeft de grootste aandacht. Tevens wil men eenduidig de regels hanteren. Dit jaar is de school gestart met het invoeren van PBS (Positive Behaviour Support). Dit is een schoolbrede aanpak gericht op het bevorderen van positief gedrag binnen de school. Het doel is een positieve, sociale omgeving creëren die het leren bevordert en die gedragsproblemen voorkomt of doet afnemen. Alle leerkrachten hebben in de basis een open houding naar de leerlingen en werken aan een goede relatie.

De frequentie waarin er met leerlingen wordt gesproken, verschilt van leerkracht tot leerkracht. Sommigen gaan de dialoog elke week aan.

Bij de observaties komt naar voren dat er op de gang en in alle klassen een positief en stimulerend leerklimaat is. Leerkrachten bewaken de orde en rust, mede door (gevisualiseerde) regels preventief in te zetten en voorspelbaarheid te bieden. De leerkrachten spreken leerlingen direct aan op ongewenst gedrag en stimuleren hen tot een actieve werkhouding. Er zijn beloningssystemen op individueel en groepsniveau. In twee klassen werd een coöperatieve werkvorm toegepast. Leerlingen waren gericht op de leerkracht en gemotiveerd om te werken.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting

De school heeft een teamgerichte aanpak bij het hanteren van het Interactief, Gedifferentieerd, Directe Instructie-model (igdi-model), Wat werkt in de klas, negen didactische principes (Marzano), zelfstandig werken en coöperatieve werkvormen, methode Kinderen en hun sociale talenten. Dit jaar wordt PBS op school ingevoerd.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☐ niet of nauwelijks
- ☐ soms
- ☒ vaak

Toelichting

Elke donderdag wordt een koffiemiddag in de Ouderkamer georganiseerd. Ouders worden actief betrokken bij de school. Zij worden geïnformeerd over de methoden en materialen, zij kunnen de Cito-toets zien en maken, zij krijgen informatie over diverse schoolzaken en zij mogen in de klas kijken. Tevens geeft de leerkracht de ouders brieven mee met informatie over wat een leerling niet kan, plus eventueel bijbehorende adviezen. De aanwezige ouder vertelt dat vooral moeders de Ouderkamer bezoeken. Er zijn ouders die allebei overdag werken. Ook zijn er ouders die in een isolement leven, thuis blijven en de school nauwelijks bezoeken. Ouders informeren elkaar ook over het nut van de Ouderkamer.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Het team van De Lochtenbergh heeft de volgende teamexpertise ontwikkeld:

- kennis over opvattingen en aanpak in de onderwijszorg (directe instructiemodel, handelingsgericht werken, werken met leerlijnen, onderwijsconcepten gebaseerd op onderwijsbehoeften van leerlingen zoals coöperatief leren)
- kennis over onderwijszorgvoorzieningen rond de school en in de regio
- Competenties om ouders als partner te betrekken bij de onderwijszorg voor hun kind

Onderstaande item is nog niet in de volle breedte aanwezig:

- een teamaanpak op gedrag (afspraken op papier en werkend in de praktijk)

Toelichting

Dit schooljaar is de school begonnen met het invoeren van Positive Behaviour Support (PBS), een aanpak die door het gehele team en de leerlingen moet worden gedragen.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
 - **in** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

De school heeft 309 leerlingen en 16 groepen waarmee het gemiddelde aantal leerlingen per groep uitkomt op ongeveer 19. In totaal is er **in** de klas **buiten** de handen van de aanwezige groepsleerkracht 158,5 uur extra begeleiding per week beschikbaar. Dit is bijna 10 uur per week per klas gemiddeld.

De extra ondersteuning wordt geboden door de leerkracht, de een gepensioneerde leerkracht, de RT-er, onderwijsassistenten en een schoolassistent.

- **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Buiten de groep zet de school voor alle groepen 28,5 uur per week in. Deze uren worden ingevuld door de RT-er en twee uur door een gepensioneerde leerkracht.

De school heeft gemiddeld kleine klassen en een groot aantal extra uren beschikbaar voor extra ondersteuning buiten de handen van de groepsleerkracht.

Onderstaand het aantal 'extra handen' beschikbaar **in** de groep **buiten** de handen van de aanwezige groepsleerkracht.

Te gebruiken afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vlk. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulante begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
1-2a	OA-RT	OA 5.15 RT 2.00	RT 2 OA groep
1-2b	OA-RT	OA 5.45 RT 2.15	RT 4 OA groep
1-2c	OA-RT	OA 6.15 RT 2.30	RT 4 OA groep
1-2d	OA-RT	OA 6.15 RT 2.00	RT 3 OA groep
1-2e	OA-RT	OA 5.45 RT 2.30	OA groep RT 5
3a	OA-RT-Lkr	OA 1.30 RT 3.00 Lkr 5.15	OA groep RT 2 Lkr 2 en groep
3b	OA-RT-Lkr	OA 1.30 RT 1.00 Lkr 5.15	OA groep RT 1 Lkr 1 en groep
4a	RT-Lkr	Lkr 13.45	RT 1

		RT 1.00	Lkr 1 en groep
4b	RT-Lkr	Lkr 13.45 RT 1.00	RT 1 Lkr 1 en groep
5a	OA-RT-Lkr	OA 6.00 RT 1.30 Lkr 3.15	OA groep RT 2 Lkr 1 en groep
5b	OA-RT-Lkr	OA 6.00 RT 1.30 Lkr 3.15	OA groep RT 2 Lkr 1 en groep
6a	OA-RT-Lkr	OA 1.45 RT 2.30 Lkr 8.30	OA groep RT 3 Lkr 2 en groep
6b	OA-RT-Lkr	OA 1.45 RT 3.00 Lkr 7.15	OA groep RT 3 Lkr 3 en groep
7a	OA-RT-Lkr	OA 5.15 RT 0.30 Lkr 1.35	OA groep RT 1 Lkr groep
7b	OA-RT-Lkr	OA 5.15 RT 2.00 Lkr 1.50	OA groep RT 2 Lkr 2 en groep
8	RT-Lkr	RT 2.00 Lkr 22.00 Lkr (gepensioneerd) 3.15	RT 2 Lkr 2 en groep
SOVA training	SA-OA	SA 2.00 OA 4.00	SA + OA 6
Toermalijngroep (meer- en hoogbegaafden- begeleiding)	RT-Lkr (gepensioneerd)	RT 1.30 Lkr 2.00	RT + Lkr 5

Onderstaand het aantal 'extra handen' beschikbaar **buiten** de groep.

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
3a	RT	RT 3.00	RT 2
3b	RT	RT 1.00	RT 1
4a	RT	RT 1.00	RT 1
4b	RT	RT 1.00	RT 1
5a	RT	RT 1.30	RT 2
5b	RT	RT 1.30	RT 2
6a	RT	RT 2.30	RT 3
6b	RT	RT 3.00	RT 3
7a	RT	RT 0.30	RT 1
7b	RT	RT 2.00	RT 2
8	RT	RT 2.00	RT 2
SOVA training	SA-OA	SA 2.00 OA 4.00	SA + OA 6
Toermalijngroep (meer- en hoogbegaafden- begeleiding)	RT-Lkr (gepensioneerd)	RT 1.30 Lkr 2.00	RT + Lkr 5

Toelichting

Bij de 'groep' wordt bedoeld dat de extra ondersteuning vooral is ingezet bij de uitvoering van de 1-zorgroute, begrijpend lezen en rekenen, taal en rekenen groep 1/2, technisch lezen en spelling groep 3 t/m 8.

De consulent wordt, indien nodig, ingezet bij individuele leerlingen ter observatie, uitvoering Praat+Tekenen en overige kortdurende interventies.

De school heeft een ruimere financiering door impuls gelden vanuit de achterstands-ondersteunings gelden (OAB) via de gemeente Tilburg. Deze zullen hoogstwaarschijnlijk op korte termijn verminderen en/of vervallen. Dit houdt in dat de school minder ondersteunend personeel kan inzetten voor extra handen in de groep. Daarnaast ontvangt de school extra financiering vanwege de gelden vanuit de zogenaamde Vogelaarswijk. Ook deze gelden zet de school momenteel in voor extra handen in de groep.

Naar verwachting zullen de inkomsten op basis van de leerlingenwoning afnemen. Dit alles betekent dat de ondersteuning zoals de school die nu biedt, de komende jaren onder grote druk komt te staan.

Tevens maakt de school gebruik van de inzet van een vakleerkracht gym en muziek die de school deels bekostigt vanuit de Gemeente (Combinatiefunctie Sport en Muziek) en deels uit reguliere gelden. Dit gaat met betrekking tot gym om vier dagdelen voor de groepen 3 tot en met 8 en met betrekking tot muziek om twee dagdelen voor de groepen 1 tot en met 8. De school verwacht dat ook deze inzet de komende jaren zal verminderen of komen te vervallen.

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

- ☒ alternatieve methodes, nl. Blits, PI-Spello, Rekensprint, Woordsprinter, ABCDE ik begrijp het,
- ☒ met een lager tempo, veel herhalen, nl. Maatwerk, Leesbalans, Leesladder
- ☒ gericht op auditieve informatieverwerking, nl. Bas spreekt een woordje mee.
- ☒ gericht op visuele informatieverwerking, nl. Rekentuin, Taalzee, Woordenhaai, Cijferhaai
- ☒ anders, nl. PARWO materialen, Hoger niveau: Kien, Levelwerk (gr.5) en Rekentijgers

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- ☒ methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Kinderen en hun sociale talenten
- ☒ begrenzing van het gedrag, nl. Kikker be cool, Stop-denk-doe-spel
- ☒ begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl. foto-interview, emotion, sent image, problems verhalendoos, hoe maak ik het weer goed?, diverse spellen zoals kwartet, memo's, Billen-bloot-spel, knuffelkaartjes etc.

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen⁶ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair)

- MRT materialen: motoriekkist
- aangepast meubilair: slechtziende leerling en leerling met houdingsprobleem
- wiebelkussen
- gehoordempers
- tangles en kauwsieraden'
- aangepast schrijfmateriaal zoals potloden, schriften en vulpennen.

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

- ☒ rolstoeltoegankelijkheid
- ☒ speel-/gymlokaal

Toelichting

De school heeft in het gebouw niet de beschikking over aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding en voor verzorging/rust, dan wel dat deze ruimtes eenvoudig kunnen worden omgevormd.

⁶ MRT=motorische remedial teaching

- *specialistische expertise op hbo/wo-niveau*

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	Ja	visuele beperkingen
	Ja	auditieve beperkingen
	Ja	spraak/taal belemmeringen
Ja	Ja	cognitieve beperkingen
	Ja	motorische beperkingen
		beperkingen door langdurige ziekte
Ja	Ja	Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
Ja	Ja	AD(H)D
Ja	Ja	Angst- en hechtingsstoornissen
	Ja	overige psychiatrische aandoeningen
Ja	Ja	gedragsproblemen
Ja	Ja	dyslexie
Ja		onderwijsachterstanden

Toelichting

De Lichtenbergh heeft vier gedragsspecialisten, twee specialisten op het gebied van dyslexie en één gespecialiseerd groepsleerkracht OSO (Opleidingscentrum).

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				☒
Bureau Jeugdzorg				☒
GGD				☒
GGZ			☒	
MEE		☒		
(Kinder)ziekenhuis	☒			
Revalidatiekliniek	☒			
KDC			☒	
MKD	☒			
Justitiële inrichting	☒			
Politie			☒	
Gemeente: leerplicht			☒	
Gemeente: brede school				☒
Gemeente: VVE				☒
Gemeente: schakelklassen			☒	
Gemeente: ketenzorg		☒		

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

Binnen de school is de groepsleerkracht verantwoordelijk voor de onderwijsondersteuning voor de leerling. De leerkracht schrijft het groepsplan. Deze kunnen in de loop van het schooljaar worden herzien tijdens de groepsbespreking. Er zijn drie vaste momenten voor een oudergesprek gepland: het kennismakings- en rapportgesprek is verplicht, het tussentijds voortgangsgesprek in november is facultatief. In groep 8 komt daarbij nog het adviesgesprek voor het vervolgonderwijs en eventueel een gesprek naar aanleiding van een drempelonderzoek.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De school hanteert in de klas drie niveaus: aanpak 1 voor extra instructie, aanpak 2 voor de basis en aanpak 3 voor de leerlingen met een bovengemiddeld en hoogbegaafd niveau. Het individueel handelingsplan wordt door de RT-er geschreven, de intern begeleider schrijft het ontwikkelingsperspectief. In de toekomst zal de leerkracht het OPP moeten schrijven. Twee keer per schooljaar wordt het OPP geëvalueerd.

De meerbegaafde leerlingen hebben twee keer per week ondersteuning van de RT-er en een gepensioneerd collega. De RT-er begeleidt hen bij studievoordigheden en de oud-collega bespreekt het werk dat zij extra in de klas moeten maken. De RT-er ondersteunt binnen en buiten de groep op didactisch en pedagogisch gebied aan een groepje leerlingen of een leerling met een arrangement. De ondersteuning is afhankelijk van de hulpvraag.

De RT-er ondersteunt leerlingen in de kleutergroep, een leerling met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) wordt buiten de groep begeleid.

In de klas zijn extra handen beschikbaar door de inzet van onderwijsassistenten en leerkrachten. Hierdoor ontstaat een dubbele bezetting. Leerlingen gaan naar de Therapiepraktijk De Vlieger voor kinder- en ergotherapie en logopedie.

De school heeft de mogelijkheid om een leerling te testen. In geval van twijfel wordt een leerling dan ook onderzocht.

Momenteel zijn er zeven leerlingen in de Parelgroep. Zij integreren in de groep van De Lichtenbergh met hulp van maatjes.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

De leervorderingen worden in beeld gebracht aan de hand van het leerlingvolgsysteem van de Cito. De school maakt trendanalyses. Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling gebruikt de school voor groep 1 en 2 het Ontwikkelingsvolgmodel jonge kinderen van Memelink waarin alle aspecten van de kinderlijke ontwikkeling per half jaar zijn uitgewerkt. Voor groep 3 tot en met 8 gebruikt met de Sociale Competentie Observatielijst (SCOL). Tevens wordt voor de groepen 7 en 8 de SAQI gebruikt om extra gegevens te krijgen in aanloop op het advies van het voortgezet onderwijs.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De school werkt met de 1-zorgroute. Drie keer per jaar vinden er groepsbesprekingen plaats met de leerkracht en de beide IB-er. Ook voeren zij samen drie individuele leerlingbesprekingen. De inbreng komt van de leerkracht of IB-er waarbij gebruik wordt gemaakt van het groeidocument. Het vervolg hierop kan leiden tot een leerlingbespreking in het ondersteuningsteamoverleg. Bij dit intern overleg zijn aanwezig de ouder, de leerkracht, IB-er en de directie. Ook kan de leerling worden besproken in een extern ondersteuningsoverleg. Hierbij zijn dan tevens aanwezig de schoolmaatschappelijk werker, de GGD, de jeugdverpleegkundige en de consultant. Vanuit school schuift de RT-er nog bij het gesprek aan en de leerkracht neemt deel indien mogelijk. Eén keer per maand vindt overleg plaats, men start met het extern ondersteuningsteam, daarna met het intern overleg.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

De Lichtenbergh heeft protocollen voor dyslexie, medicijnprotocol (lijst van leerlingen met allergieën), pestprotocol. Een protocol voor medische begeleiding wordt op bestuursniveau gemaakt. Een dyscalculieprotocol is voor de groepen 1, 2 en 3 al klaar, dit schooljaar wordt het voor de overige groepen geschreven.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
 - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
 - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

De aanwezige ouder benoemt dat ouders gelijkwaardig partners van school zijn. Het team en ouders hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid bij de vorming en opvoeding van de leerlingen. Wanneer een kind een OPP heeft, worden de ouders nauw betrokken bij het intern of extern ondersteuningsoverleg. Zij informeren elkaar en bieden elkaar handvatten. De ouders ondertekenen de plannen.

Ouders worden betrokken bij het vaststellen van de onderwijsbehoefte, de onderwijsbegeleiding en de evaluatie van de onderwijsbegeleiding. De school bepaalt de uitvoering van de begeleiding.

Het schoolteam vindt het van groot belang dat ouders actief worden betrokken bij de school. Zij worden gezien als ervaringsdeskundigen van hun kind. De ouders vinden het nog wel lastig om in gesprek te gaan met de leerkracht. De school is drempelverlagend door speciale activiteiten voor de ouders in de Brede School te organiseren in de Ouderkamer. Niet alle ouders maken hier gebruik van. Wel is er inmiddels een vaste kern bezoekers. In de Ouderkamer kunnen ouders zelf meedenken welke activiteiten voor hen worden georganiseerd. Zo wordt er bijvoorbeeld Nederlandse Taal onderwezen, wordt er geoefend hoe een gesprek met een leerkracht kan worden gevoerd, is er een jobcoach of worden officiële formulieren ingevuld. Ouders informeren elkaar over de Ouderkamer en welke voordelen dit voor hen kan bieden.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

De Lichtenbergh is een school gelegen in de wijk Stokhasselt in een impulsgebied. Er staan totaal vier basisscholen, waaronder de Islamitische basisschool. De school schat in dat leerlingen met speciale behoeften gelijk over deze scholen zijn verdeeld. Via het buurtnetwerk zijn er veel contacten (directie van de basisscholen, IB-ers, politie, gemeente). In Tilburg Noord staan totaal zeven basisscholen. Er zijn via het IB-Noordnetwerk korte lijnen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

De directeuren hebben vier keer per jaar overleg en de intern begeleiders vier netwerkbijeenkomsten vanuit Plein013. Ook is er een jaarlijkse studiedag vanuit Plein013 voor directie en IB-ers.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Binnen het eigen schoolbestuur hebben de directeuren regelmatig overleg. Er is een IB-netwerk die contact met elkaar hebben in het kader van kennisdeling, materialen van elkaar lenen, overleg als een leerling op een andere school wordt geplaatst en studiedagen. Eén keer per twee jaar organiseert het bestuur een Tangent studiedag. Verder zijn er netwerkbijeenkomsten voor taal, rekenen, hoogbegaafdheid, sociale veiligheid (anti pesten) en de vertrouwenspersoon.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Vanuit Plein013 worden diverse arrangementen aangeboden. De school maakt hier enigszins gebruik van. De intern begeleider belt direct naar instanties/scholen voor informatie. Voor een aantal uren per week heeft de school een consultant toegewezen gekregen. Zij organiseert voor de school studiebijeenkomsten, werkt met leerlingen en voert gesprekken met hen aan de hand van Praat+Teken. Er wordt altijd eerst toestemming van de ouders gevraagd om met leerlingen te werken.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Er is veel overleg met de VVE-coördinator over o.a. jonge risicokinderen. De Peuterspeelzaal en de basisschool gebruiken de VVE-methode. Alle kinderen worden eerst gescreend en besproken als zij nog op de peuterspeelzaal zitten. Bij plaatsing op de basisschool vindt vervolgens een warme overdracht plaats. Een digitale overdracht is nog niet van toepassing.

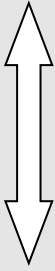
Voor leerlingen die uitstromen naar het voortgezet onderwijs werkt de school samen met de organisatie POVO-013. Zij houdt zich met name bezig met afspraken die betrekking hebben op de overstap naar het voortgezet onderwijs. Aan het begin van het schooljaar worden bijeenkomsten georganiseerd voor leerlingen van groep 8 en hun ouders. Op een informatieavond presenteren de VO-scholen zich. Er vindt een warme overdracht plaats tussen de beide scholen. Na een jaar is er een terugkoppeling richting de basisschool.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Tilburg Noord telt één SBO-school. De intern begeleider van deze school neemt deel aan het IB-netwerk van de basisscholen in Tilburg Noord. Samenwerking met de S(B)O scholen vindt plaats wanneer een leerling naar één van deze scholen wordt verwezen. De Luchtenbergh krijgt van de SBO een terugkoppeling over een oud-leerling.

Opbrengsten uit het teamgesprek

Er is een teamgesprek gevoerd aan de hand van stellingen. Deze zijn bewust ambigu geformuleerd om de discussie op te roepen. Collega's hebben op persoonlijke titel hun mening gegeven en deze uitlatingen hoeven niet automatisch overeen te stemmen met het schoolbeleid. In het volgende overzicht is de weging van de argumenten op basis van consensus door de aanwezige collega's weergegeven. De eerste vijf gearceerde stellingen zijn voor het team de sterkste en/of belangrijkste argumenten die een rol spelen rond de realisering van Passend Onderwijs.

Rangorde	Team
Sterk argument 	De veiligheid in de groep wordt in hoge mate bepaald door leerkrachtvaardigheden.
	Liever klassenverkleining dan extra handen.
	Dankzij Passend Onderwijs worden leerkrachten nog deskundiger.
	Ouders hebben geen verstand van onderwijs en daarom kan de school beter bepalen wat een passend onderwijsaanbod is.
	Door Passend Onderwijs krijgt de 'gewone' leerling te weinig aandacht.
	De reistijd voor een leerling mag niet meer zijn dan een half uur heen en een half uur terug.
	Hoe homogener de groep, des te beter de leerprestaties.
	Door de methodesturing in het onderwijs creëren wij 'buitenbeentjes'.
	Aanmelding is een ding: een leerling kan de school veel geld gaan kosten.
	Ik merk niet zoveel van Passend Onderwijs.
Zwak argument	Liever arrangementen op aparte leslocaties, dan arrangementen in de reguliere klas.
	Veel 'zorg'leerlingen op een school schrikt ouders af – dat is geen goede PR.

Afsluitende opmerkingen:

De school heeft veel ambities en werkt deze uit in onderwijskundige werkgroepen. Dit zijn professionele leergemeenschappen waarin men met en van elkaar leert. Het team wil elke leerling zo goed mogelijk in beeld brengen, zodat de leerkracht de leerling kan ondersteunen in de onderwijsbehoeften.

De aangegeven groeimogelijkheden bieden kansen om meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs te kunnen bieden, maar ook om de 'gewone' leerlingen meer aan hun specifieke onderwijsbehoeften aangepast onderwijs te bieden. Of een dergelijke groei wenselijk is, is vanzelfsprekend afhankelijk van de opvattingen van de school, haar schoolbestuur en het samenwerkingsverband waar zij deel van uitmaakt.

Basisschool De Lichtenbergh toont zich net als de andere scholen van het samenwerkingsverband een open, gastvrije school die de discussie rond de onderwijssteuning naar aanleiding van de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs graag aangaat.

Hopelijk ondersteunt dit rapport het team bij deze discussie.

Met dank voor de prettige ontvangst,

Ina Latuputty
(Auditor Sardes)